

Latvijas supervizoru profesionālās kompetences pašnovērtējums

Lelde Kāpiņa
Studiju programma Supervīzija, II kurss

Prof. Dr. psych. Kristīne Mārtinsone
Veselības psiholoģijas un pedagoģijas
katedras vadītāja

Ievads

Pētījuma aktualitāte un problēma

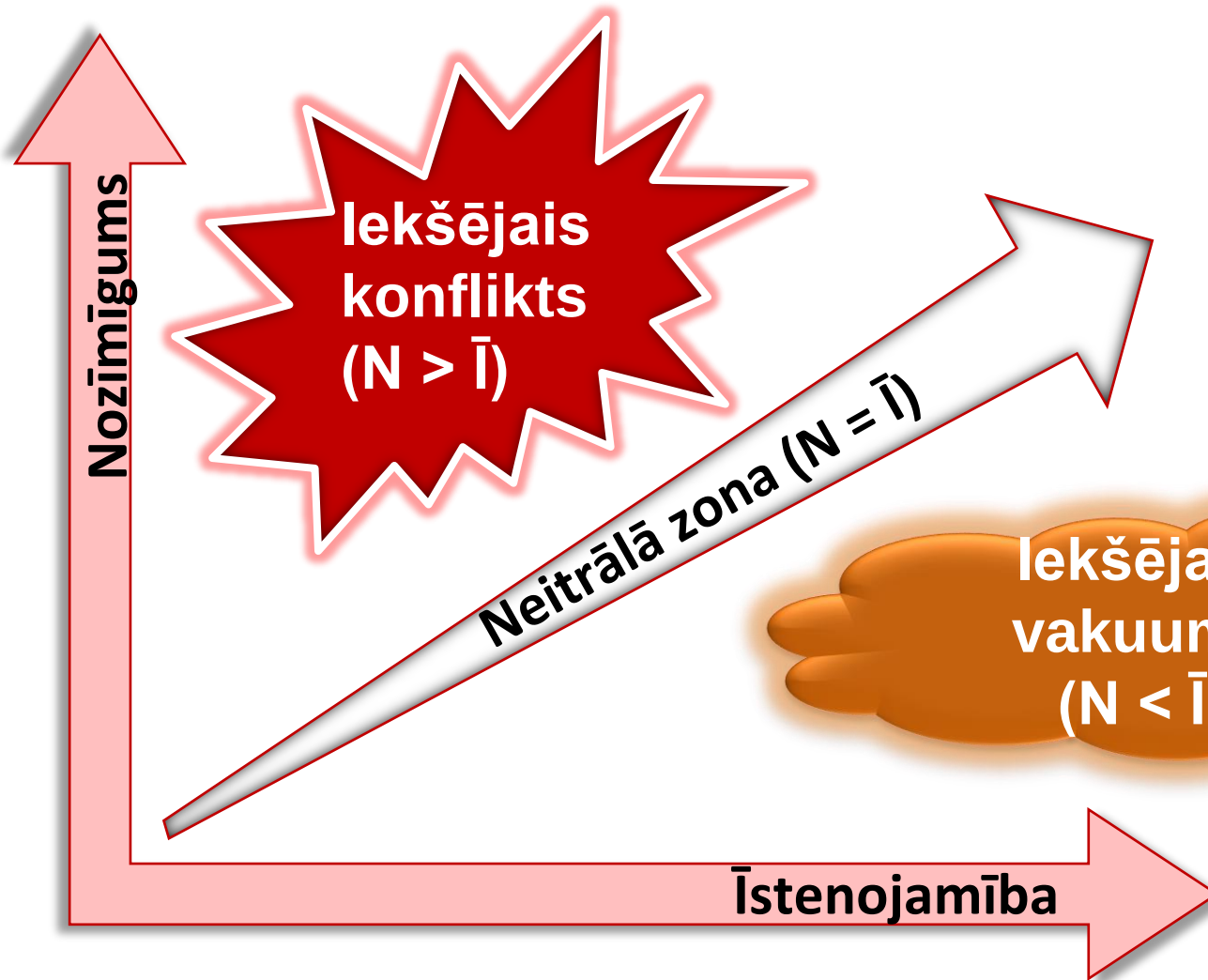
- 2019. gadā ir izstrādāts un apstiprināts otrais supervizora profesijas standarts (PINTSA, 2019)
- Vai supervizori atzīst un novērtē jaunajā standartā definētās profesionālās kompetences kā nozīmīgas un savā darbībā īstenojamas?

Pētījuma mērķis

- Noskaidrot, kāds ir Latvijas sertificēto supervizoru pašnovērtējums par profesionālās kompetences nozīmīgumu un īstenojamību, un izpētīt atšķirības starp dažādu supervizoru pašnovērtējuma rādītājiem

<https://conferences.rta.lv/index.php/SIE/SIE2020/paper/view/3531>

Teorētiskais ietvars

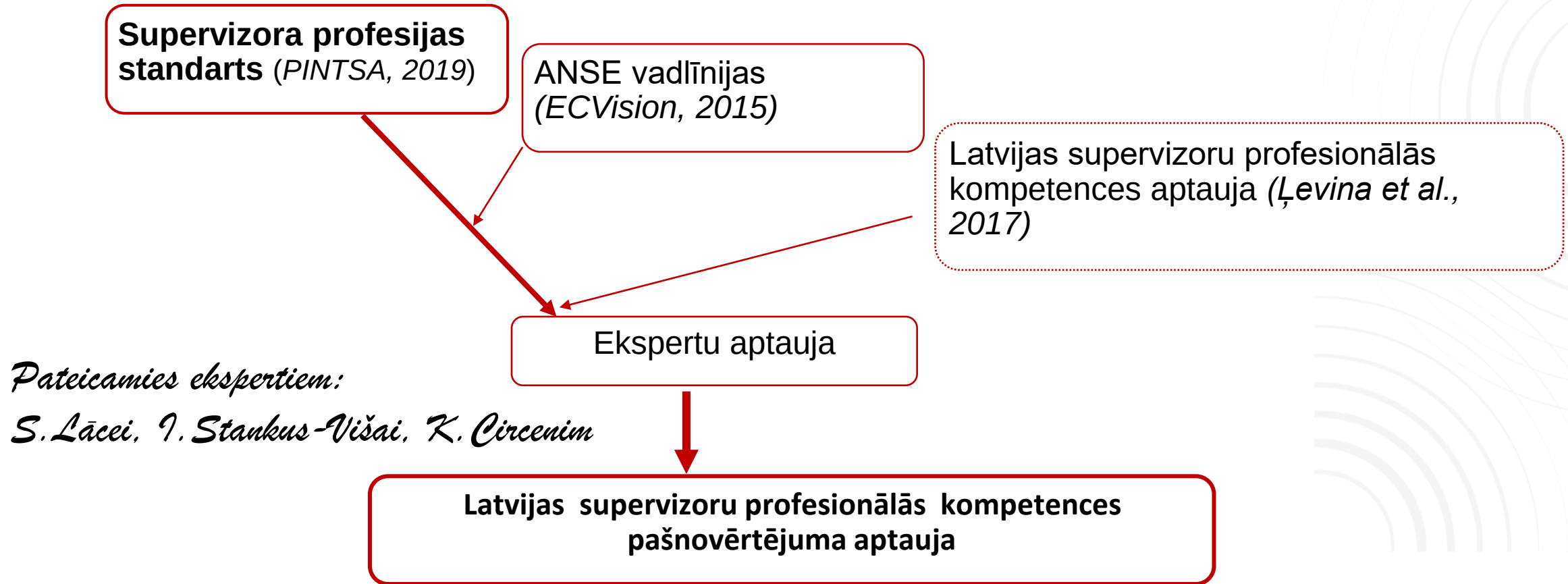

Kompetence kā profesionāla
vērtība jeb mērķis, uz ko
supervizors tiecas
(Fantalova, 2013)

Pētījuma jautājumi

- Kādi ir Latvijas sertificēto supervizoru pašnovērtētās profesionālās kompetences nozīmīguma rādītāji
- Kādi ir Latvijas sertificēto supervizoru pašnovērtētās profesionālās kompetences īstenojamības rādītāji
- Kāda ir atšķirība starp Latvijas sertificēto supervizoru pašnovērtētās profesionālās kompetences nozīmīguma un īstenojamības rādītājiem
- Kāda ir atšķirība starp Latvijas sertificēto supervizoru pašnovērtētās profesionālās kompetences nozīmīguma un īstenojamības rādītājiem supervizoriem ar dažādu profesionālās darbības stāžu

Metode. Pētījuma sagatavošana

Metode. Pētījuma īstenošana – izlase, instrumentārijs un procedūra

Pētījuma dalībnieki: LSA sertificēti supervizori
N=48 (56% no 85)

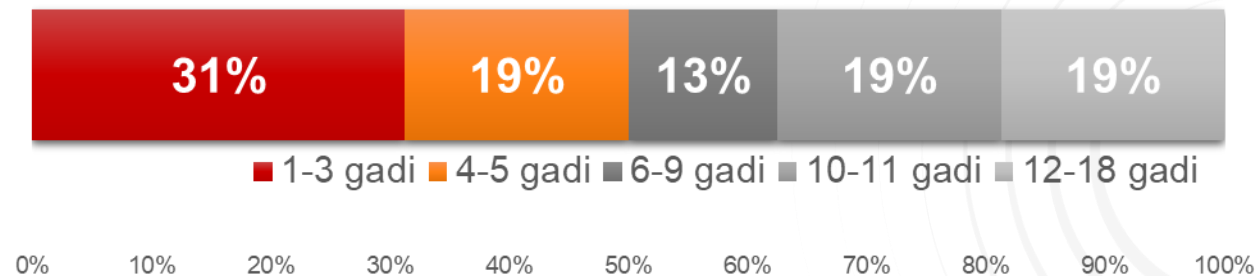
Instrumentārijs:

- 1) "Sociāldemogrāfiskā aptauja" (14 jaut.)
- 2) "Latvijas sertificēto supervizoru profesionālās kompetences pašnovērtējuma aptauja" (50 /34 jaut.)

Procedūra: Elektroniska aptauja
(www.club-interactive.com)

Laiks: 2019.17.10 – 4.11.

Darba stāžs

Ierobežojumi:

- Izlase
- Brīvprātība vs atkārtoti aicinājumi piedalīties

Ieskatam – Supervizoru profesionālās kompetences aptauja

2.daļa - Profesionālās kompetences nozīmīgums

Lūdzu, rūpīgi izlasiet turpmāk sniegtos apgalvojumus par profesionālajām kompetencēm un novērtējiet katras profesionālās kompetences “nozīmīgumu”, strādājot supervizora profesijā. Šī pētījuma ietvaros “nozīmīguma” pašnovērtējums ir attiecināms uz to, cik lielā mērā kompetence tiek vērtēta kā svarīga un nepieciešama profesionālajā darbībā.

Supervīzijas sagatavošana, uzsākšana

Nemaz nav nozīmīga	Diezgan nenozīmīga	Vidēji nozīmīga	Drīzāk nozīmīga	Ļoti nozīmīga
-----------------------	-----------------------	--------------------	--------------------	------------------

Spēja nodibināt kontaktu
supervīzijas pasūtītāju dažādā

...

Spēja formulēt supervīzijas mērķus

Spēja ieteikt atbilstošu supervīzijas

....

3.daļa - Profesionālās kompetences īstenojamība

Lūdzu, rūpīgi izlasiet turpmāk sniegtos apgalvojumus un novērtējiet katras profesionālās kompetences “īstenojamību”, strādājot supervizora profesijā. Šī pētījuma ietvaros “īstenojamības” pašnovērtējums ir attiecināms uz to, cik lielā mērā kompetence tiek vērtēta kā apgūta un reāli īstenojama supervizora profesionālajā darbībā.

(...)

Supervizora attieksme, pašrefleksija, empātija

	Nemaz nav īstenojama	Drīzāk nav īstenojama	Vidēji īstenojama	Lielākoties īstenojama	Pilnībā īstenojama
Spēja izvērtēt savu profesionālo darbību un tās rezultātus	☐	☐	☐	☐	☐
Spēja saglabāt profesionālo objektivitāti, neitralitāti un prasmi novērot	☐	☐	☐	☐	☐
Spēja atpazīt paralēlos procesus	☐	☐	☐	☐	☐

Pētījuma rezultāti

- Atbilstoši pētījuma jautājumam, tika aprēķināti aptaujāto supervizoru pašnovērtētās profesionālās kompetences nozīmīguma un īstenojamības rādītāji:
 - nozīmīguma un īstenojamības skalas pantu mediānas (Mdn)
 - vidējie aritmētiskie rādītāji (M)
 - standartnovirzes (SD)
- Lai noskaidrotu, vai pastāv statistiski nozīmīga atšķirība starp sertificēto supervizoru pašnovērtētās profesionālās kompetences nozīmīguma un īstenojamības rādītājiem, tika izmantots Vilkoksona kritērijs (T)
- Lai uzzinātu, vai pastāv atšķirība starp profesionālās kompetences nozīmīguma un īstenojamības rādītājiem supervizoriem ar dažādu profesionālās darbības stāžu, tika aprēķināts Vilkoksona kritērijs.
- Analizētās respondentu grupas
 - darba stāžs līdz pieciem gadiem
 - darba stāžs virs pieciem gadiem

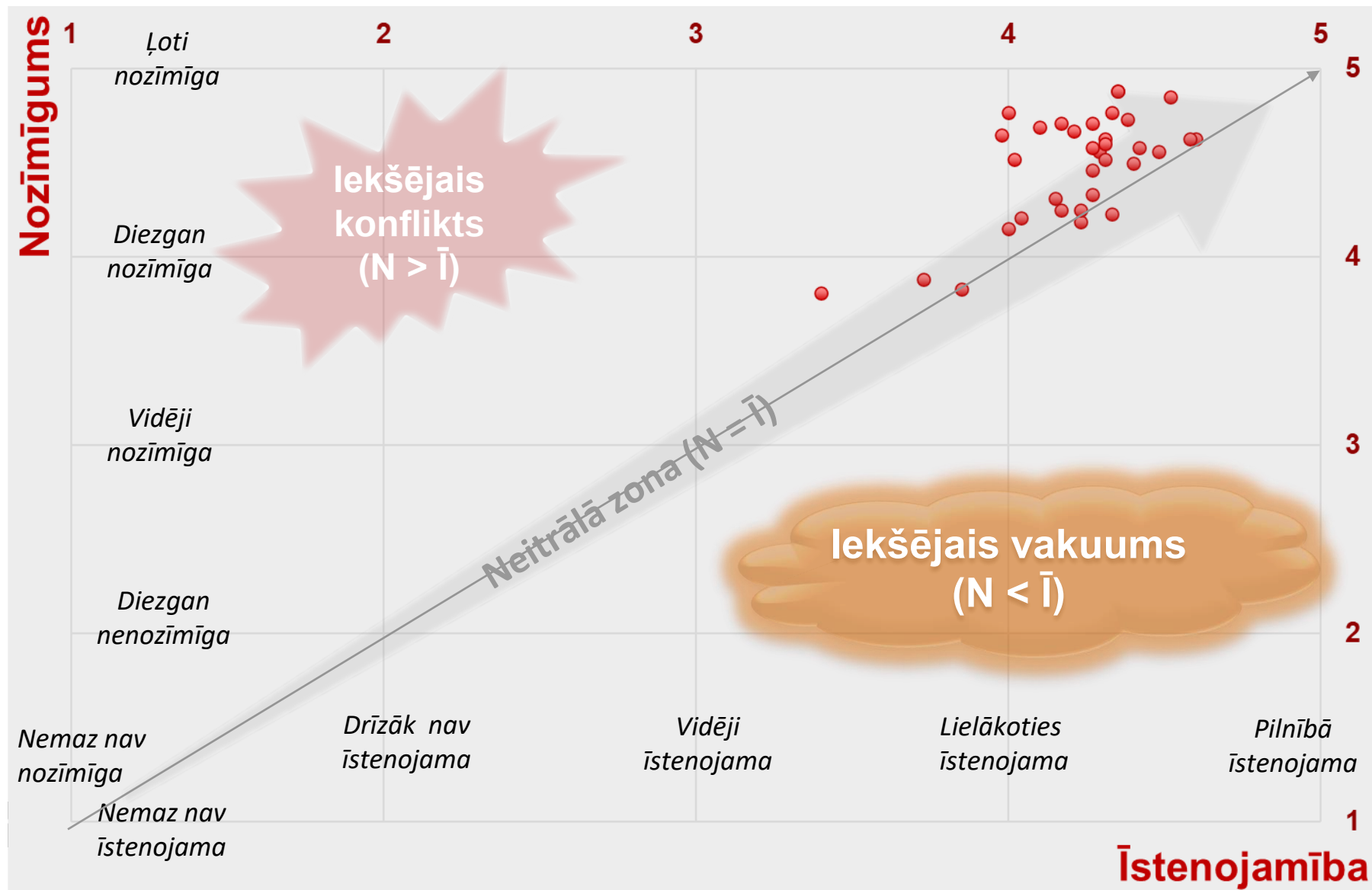
Profesionālās kompetences panti	Nozīmīguma skala		Īstenojamības skala		Atšķirības
	<i>Mdn / M</i>	<i>SD</i>	<i>Mdn / M</i>	<i>SD</i>	<i>T</i>
Spēja nodibināt kontaktu un izveidot sadarbību ar supervīzijas pasūtītāju dažādās profesionālajās vidēs	5/ 4,69	0,55	4/ 4,1	0,69	-3,86**
Spēja veikt sākotnējo izvērtēšanu, lai noskaidrotu supervīzijas pasūtītāja un/vai supervizējamā (indivīda, grupas, komandas vai organizācijas) vajadzības, profesionālās grūtības un gaidas no supervīzijas	5/ 4,65	0,53	4/ 3,98	0,76	-4,42**
Spēja izskaidrot supervīzijas pasūtītājam un/vai supervizējamajam supervīzijas funkcijas, mērķus un procesu, ieguvumus no supervīzijas un supervizora lomu	5/ 4,63	0,49	4/ 4,31	0,72	-2,69**
Spēja formulēt supervīzijas mērķus	5/ 4,73	0,49	4/ 4,38	0,67	-3,15**
Spēja ieteikt atbilstošu supervīzijas veidu un formu	4/ 4,19	0,79	4/ 4,23	0,72	-0,37
Spēja izveidot supervīzijas pasūtītāja un/vai supervizējamā darbam, videi un vajadzībām atbilstošu supervīzijas piedāvājumu	4/ 4,31	0,72	4/ 4,15	0,65	-1,47
Spēja izveidot supervīzijas vienošanos, noslēgt līgumu	5/ 4,5	0,62	5/ 4,4	0,74	-0,93
Spēja vienoties par supervīzijas rezultātu novērtēšanu	4/ 4,25	0,64	4/ 4,17	0,75	-0,70

Profesionālās kompetences panti	Nozīmīguma skala		Īstenojamības skala		Atšķirības
	Mdn / M	SD	Mdn / M	SD	T
Spēja nodibināt kontaktu ar supervizējamo un uzturēt darba aliansi ar supervizējamo visa supervīzijas procesa laikā	5/ 4,88	0,33	4/ 4,35	0,48	-5,00**
Spēja supervīzijas procesā izmantot atbilstošas problēmu risināšanas, konsultēšanas un pieaugušo izglītības metodes un tehnikas	5/ 4,56	0,54	4/ 4,29	0,5	-2,84**
Spēja veicināt supervizējamā refleksijas procesu, iesaisti un izziņas aktivitāti	5/ 4,77	0,42	4/ 4,33	0,6	-3,77**
Spēja analizēt un novērtēt supervizējamā profesionālās izaugsmes dinamiku un supervīzijas procesa attīstību	4/ 4,46	0,54	4/ 4,27	0,74	-1,49
Spēja novērtēt supervizējamā personisko jautājumu ietekmi uz profesionālajām problēmām un grūtībām	4/ 4,21	0,65	4/ 4,04	0,74	-1,37
Spēja apkopot supervīzijas sesiju un pabeigt supervīzijas procesu.	5/ 4,63	0,57	5/ 4,6	0,54	-0,21
Spēja apkopot un novērtēt supervīzijas rezultātus	5/ 4,56	0,54	5/ 4,48	0,58	-0,94
Spēja sniegt atgriezenisko saikni par supervīzijas rezultātiem	5/ 4,63	0,49	5/ 4,58	0,5	-0,50

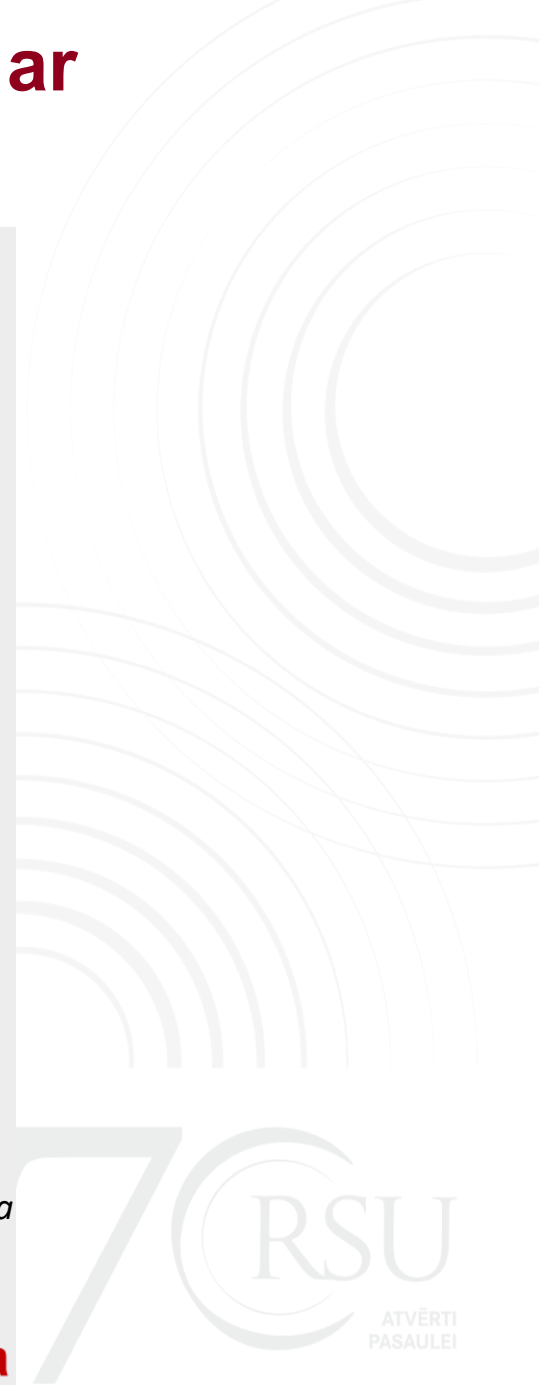
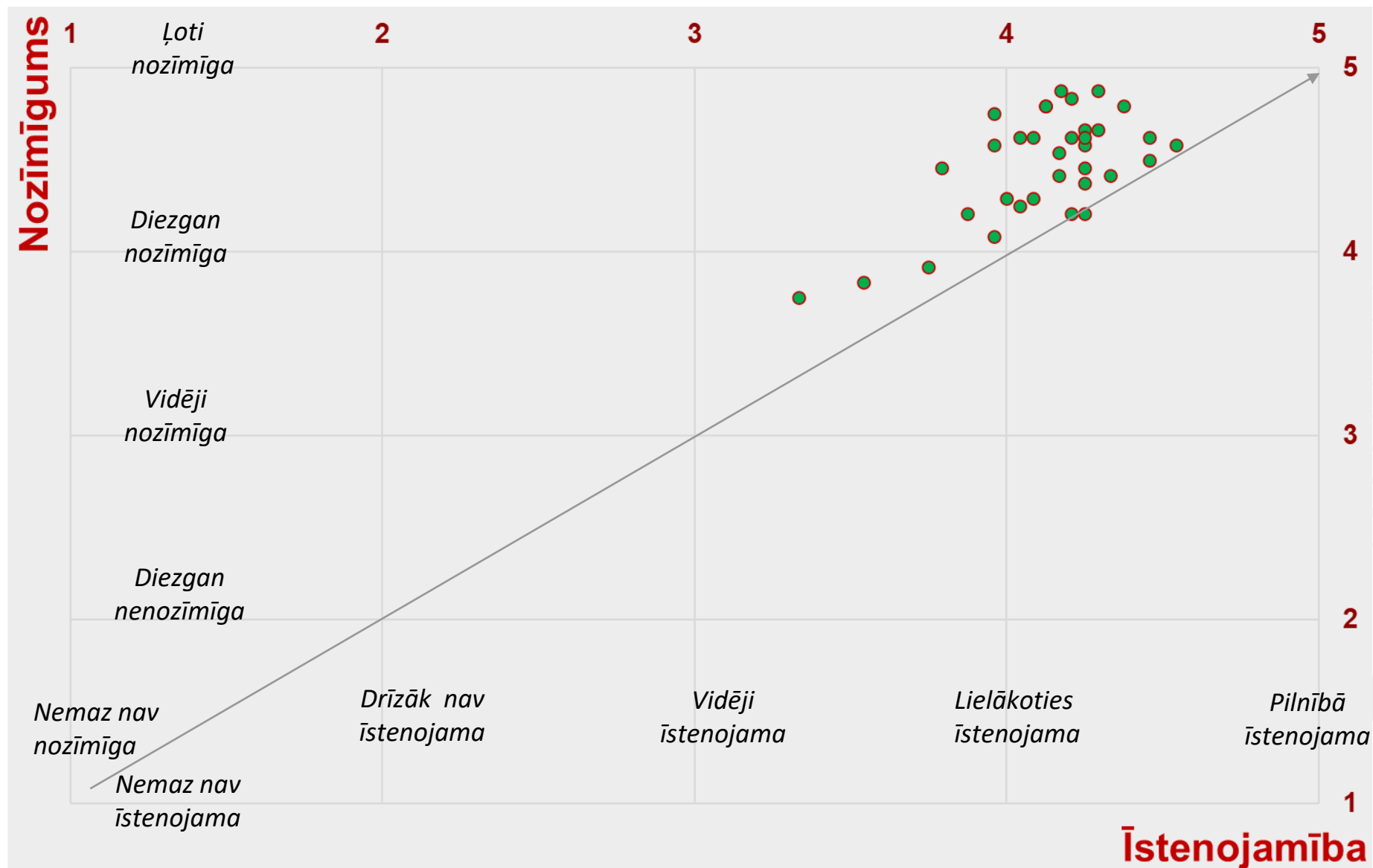
Profesionālās kompetences panti	Nozīmīguma skala		Īstenojamības skala		Atšķirības
	<i>Mdn / M</i>	<i>SD</i>	<i>Mdn / M</i>	<i>SD</i>	<i>T</i>
Spēja izvērtēt savu profesionālo darbību un tās rezultātus	5/ 4,6	0,54	4/ 4,31	0,59	-2,69**
Spēja saglabāt profesionālo objektivitāti, neitralitāti un prasmi novērot	5/ 4,71	0,5	4/ 4,27	0,61	-3,48**
Spēja atpazīt paralēlos procesus	5/ 4,52	0,68	4/ 4,02	0,73	-3,22**
Spēja veikt pašrefleksiju par savu profesionālo darbību	5/ 4,85	0,36	5/ 4,52	0,62	-3,26**
Spēja apzināties pretrunīgumu un / vai neskaidrību kā supervīzijas procesa daļu	4/ 4,33	0,69	4/ 4,27	0,71	-0,47
Spēja adekvāti vadīt supervīziju situācijās, kad rodas spriedze, trauksme, pretrunīgas izjūtas vai konfliktējoša komunikācija	5/ 4,77	0,42	4/ 4	0,68	-4,89**
Spēja reflektēt par konfliktējošām jūtām, vēstījumiem, secinājumiem	5/ 4,71	0,5	4/ 4,17	0,52	-3,96**
Spēja būt empātiskai / m	5/ 4,58	0,58	4/ 4,42	0,58	-1,63
Spēja atpazīt supervizējamā emocionālo stāvokli	5/ 4,67	0,48	4/ 4,21	0,65	-3,87**
Spēja atdalīt savas emocijas no supervizējamā emocijām	5/ 4,88	0,33	4/ 4,35	0,6	-4,35**
Spēja veicināt supervizējamo pieredzes, domu, jūtu un vajadzību verbalizēšanu	5/ 4,58	0,5	4/ 4,27	0,71	-2,56**

Profesionālās kompetences panti	Nozīmīguma skala		Īstenojamības skala		Atšķirības
	Mdn / M	SD	Mdn / M	SD	T
Spēja patstāvīgi izveidot piedāvājumu profesionālajai darbībai un vadīt supervizora praksi	4/ 4,23	0,66	4/ 4,33	0,72	-0,97
Spēja popularizēt un pārdot supervīzijas pakalpojumus	4/ 3,88	0,64	4/ 3,73	0,92	-1,01
Spēja veidot profesionālu sadarbību ar profesionālajām asociācijām, citu profesiju pārstāvjiem, t. sk., iekļaujoties multiprofesionālā un starpdisciplinārā komandas darbā	4/ 3,83	0,72	4/ 3,85	0,8	-0,12
Spēja informēt un izskaidrot savas un citu profesiju pārstāvjiem savu profesionālo darbību, tās mērķus, uzdevumus, iespējas un ierobežojumus	4/ 4,25	0,64	4/ 4,23	0,69	-0,16
Spēja nodrošināt personas datu aizsardzību atbilstoši normatīvajos aktos paredzētajai kārtībai	5/ 4,52	0,65	4/ 4,31	0,66	-1,63
Spēja atlasīt un analizēt zinātniski profesionālo literatūru un sasaistīt tajā gūtās atziņas ar praksi	4/ 4,15	0,74	4/ 4	0,83	-1,05
Spēja īstenot pētniecisko darbību supervīzijas teorijas un metožu attīstībai	4/ 3,81	0,79	3/ 3,4	1,03	-2,61**

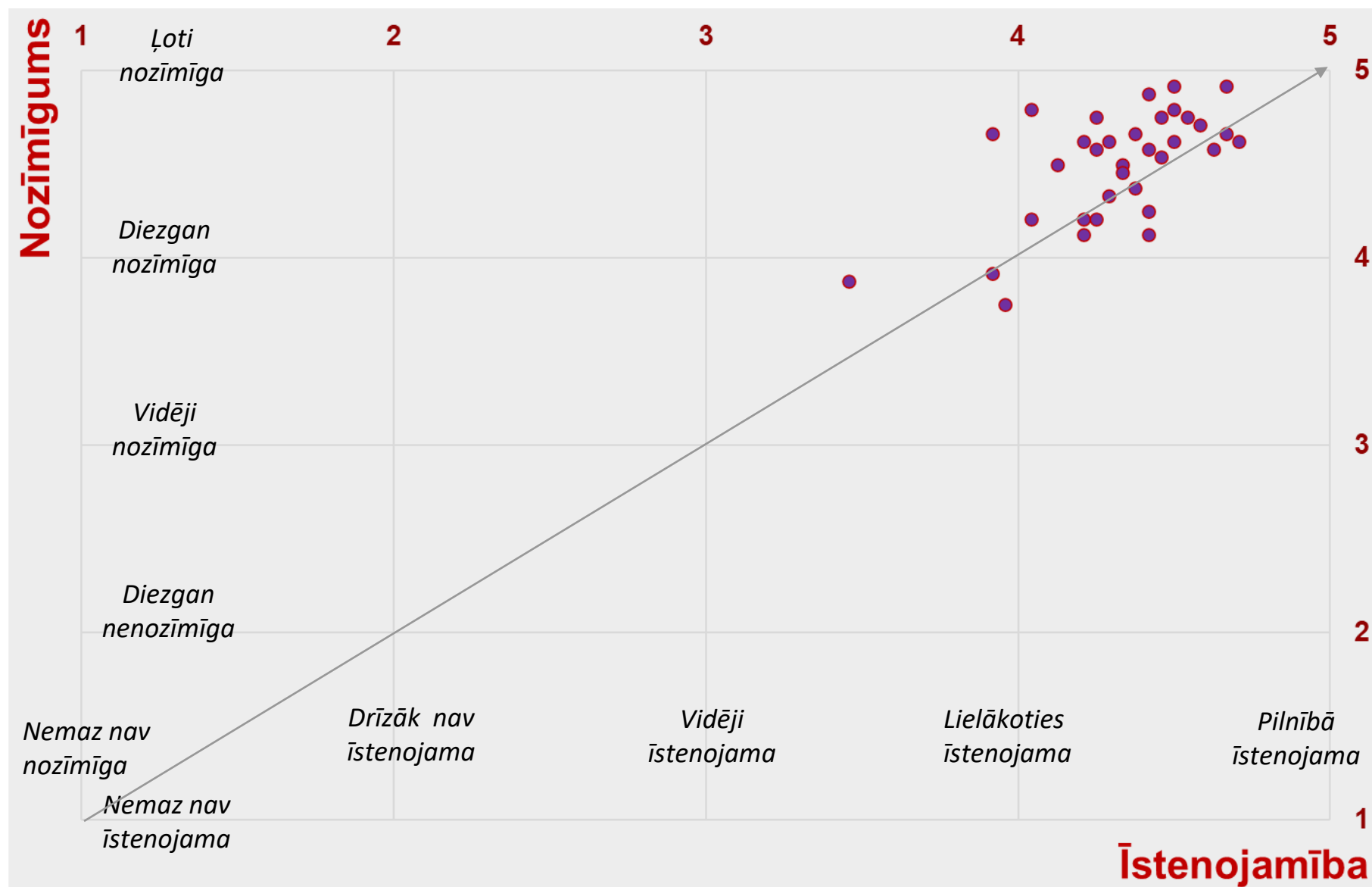
Supervizoru pašnovērtētās profesionālās kompetences nozīmīguma un īstenojamības rādītāji

Nozīmīguma un īstenojamības rādītāji supervizoriem ar darba stāžu līdz 5 gadiem

Nozīmīguma un īstenojamības rādītāji supervizoriem ar darba stāžu virs 5 gadiem

Secinājumi

- Jaunajā Supervizora profesijas standartā definētās kompetences vairums aptaujāto vērtē kā nozīmīgas – lielākoties ļoti nozīmīgas supervizora profesionālajā darbībā
- Aptaujātie supervizori vērtē savu profesionālo kompetenci kā apgūtu atbilstoši profesijas standartā definētajai profesionālajai kompetencei un lielākoties pielietojamu profesionālajā darbībā
- Tādējādi jau šobrīd var sagaidīt no sertificētiem supervizoriem pakalpojumu atbilstoši profesijas standartā definētajai profesionālajai kompetencei
- Aptaujātie sertificētie supervizori kā ļoti nozīmīgas vērtē ikdienas praksē pielietojamās kompetences, kas nepieciešamas sagatavojot, uzsākot, vadot un pabeidzot vai izvērtējot supervīzijas procesu
- Ļoti nozīmīgas ir arī kompetences, kas saistītas ar supervizora attieksmi, pašrefleksiju un empātiju
- Taču salīdzinoši kā mazāk nozīmīgākas ir vērtētas kompetences, kas palīdzētu īstenot pētniecisko darbību, ļautu popularizēt un pārdot supervizora pakalpojumu un palīdzētu veidot profesionālas vai multiprofesionālas un starpdisciplināras sadarbības attiecības
- Kopumā supervizori ar dažādu profesionālās darbības stāžu līdzīgi novērtē profesionālās kompetences nozīmīgumu un īstenojamību.

Ieteikumi

Supervizora profesionālās identitātes un profesionālās kompetences attīstībai:

- Izmantot izstrādāto Latvijas Supervizora profesionālās kompetences pašnovērtējuma anketu kā instrumentu savas profesionālās izaugsmes un attīstības (pašattīstības) vērošanai
- Īstenot pētījumus supervīzijas teorijas un metožu attīstībai ne tikai studiju laikā, bet turpināt pētījumus, balstoties uz savu praksi, sadarbojoties ar citiem jaunajiem un pieredzējušajiem nozares profesionāļiem un profesionālajām asociācijām
- Atbalstīt kolēģu pētniecisko darbību supervīzijas teorijas un metožu attīstībai

Izmantotā literatūra

ANSE (2015). ECVision. Supervision and Coaching in Europe: Concepts and Competences. Retrieved from www.anse.eu/ecvision/products

Fantalova, E. B. (2013). Diagnostika cennostej i vnutrennih konfliktov v obshhej i klinicheskoj psihologii. Klinicheskaja i special'naja psihologija.

Geidžs, N. L. un Berliners, D.C. (1999). Pedagoģiskā psiholoģija. Rīga: Zvaigzne ABC

Gibson, D. M., Dollarhide, C. T., & Moss, J. M. (2010). Professional Identity Development: A Grounded Theory of Transformational Tasks of New Counselors. Counselor Education and Supervision, 50(1), 21–38.

Ļevina, J., Mārtinsone, K., Pumpiņa, B., Talente, I., Rancāne, I. un Dieviņa, N., (2017). Supervizora profesionālā kompetence. No: K. Mārtinsone, S. Mihailova (sast.) *Rakstu krājums Supervīzija: Teorija. Pētījumi. Prakse.* (370 – 384). Rīga: RSU

Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadome (PINTSA). (12.06.2019) Supervizora profesijas standarts. Pieejams: <https://visc.gov.lv/profizglitiba/dokumenti/standarti/2017/PS-109.pdf>

Skovholt, T.M., & Ronnestad, M..H. (2012). The Path Toward Mastery: Phases and Themes of Development. In: Becoming a Therapist: On the Path to Mastery. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.

Paldies par uzmanību!

29.04.2020.

